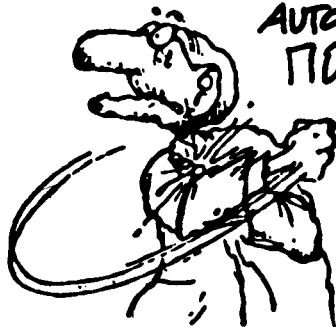

λόγος – αντίλογος – διάλογος

ΕΜΕΙΣ ΤΗΣ
ΓΕΡΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ
ΜΠΟΡΕΙ ΙΣΟΣ ΝΑ
ΕΠΚΑΤΑΛΕΙΨΟΥΜΕ ΚΑΠΟΤΕ
ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ, ΑΛΛΑ ΓΙΑ ΝΑ
ΠΕΘΑΝΟΥΜΕ...
ΑΥΤΟ
ΠΟΤΕ!

Ιταλική Αριστερά. Καινούριο ξεκίνημα

Η ιδρυτική φάση ενός νέου πολιτικού σχηματισμού*

Οι λογαριασμοί μας με τον ολοκληρωτισμό

Όλοι μας από καιρό λέμε πως βρισκόμαστε μπροστά σε μια κρίση της αριστεράς, της αριστερής κουλτούρας στις διάφορες παραδόσεις και συνιστώσες της. Ειδικά εμείς πρέπει να ξεκα-

θαρίσουμε τους λογαριασμούς μας με μία ολοκληρωτική παράδοση από την οποία προερχόμαστε και που γνώρισε τη σκληρή εκδίκηση της ιστορίας.

Αυτούς τους λογαριασμούς μας τους έχουμε κάνει, μπορούμε να πούμε, ήδη από τις απαρχές της ιστορίας μας και συνεχίζουμε να τους κάνουμε. Παραμένει

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Τα «Τετράδια» δημοσιεύουν την εισήγηση του Γ.Γ. του ΙΚΚ Ακίλε Οκέττο με την οποία το ιστορικό αυτό κόμμα έκλεισε το 19ο Συνεδριό του, που διεξήχθη στη Μπολόνια από τις 7 έως 10 Μαρτίου 1990. Η εισήγηση (15 σελίδες ιταλικού κειμένου) δημοσιεύεται ολόκληρη με εξαίρεση τις δύο πρώτες σελίδες, αφιερωμένες κυρίως σε χαιρετισμούς κλπ. Οι υπότιτλοι είναι των «Τετραδίων». Δημοσιεύουμε, επίσης, ολόκληρες τις εισηγήσεις δύο επιφανών ηγετών της ιστορικής ηγεσίας του ΙΚΚ του Πιέτρο Ινγκράο και Αρμάντο Κοσσούτα που αντικρούουν την επιχειρηματολογία του Οκέττο. Οι τίτλοι των εισηγήσεων είναι των «Τετραδίων».

όμως το γεγονός πως ξέσπασε μία γενικότερη κρίση της αριστεράς, των σοσιαλδημοκρατικών, σοσιαλιστικών, εργατικών παραδόσεων μπροστά στα νέα αιτήματα και τις νέες προκλήσεις. Πως είναι απαραίτητη μία προσπάθεια κοινής αναζήτησης κι αμοιβαίου μετασχηματισμού, μία προσπάθεια να υπάρξουν ανανεωμένες επεξεργασίες σε επαφή με νέες ιδεώδεις και προγραμματικές παρουσίες: την περιβαλλοντολογική, εκείνη που αντιπροσωπεύει το γυναικείο κίνημα, την ειρηνιστική, εκείνη των κινήματων θρησκευτικής έμπνευσης. Σε ό,τι αφορά μάλιστα τα κινήματα και τις συσπειρώσεις των γυναικών, θέλω εδώ να επαναλάβω πως κανένας δεν θέλει να παραβλέψει την αυτονομία τους κι ακόμη λιγότερο να τα αφομοιώσει.

Το ανανεωτικό χαρακτηριστικό του νέου πολιτικού σχηματισμού θρίσκεται, όπως ήδη είπα στην εισήγησή μου, στην αποδοχή της ιδέας πως το καθένα από τα δύο φύλα είναι επιμέρους και πως δεν υπάρχει κανένα σχέδιο ούτε πρόγραμμα που να μπορεί να αγνοήσει αυτή την πραγματικότητα. Οι ιδέες που προωθούν ένα θεμελιώδες πρόγραμμα δεν αποτελούν ακόμη μία συγκεκριμένη πολιτοπρογραμματική γραμμή, ούτε την πλατφόρμα ενός κυβερνητικού προγράμματος. Πολλοί παρατηρητές εντόπισαν σε αυτό μία κάποια έλλειψη. Επαναλαμβάνω πως δεν θεώρησα σκόπιμο να προχωρήσω προς αυτή την κατεύθυνση και διότι στο τέλος θα θάραينا ακόμη περισσότερο την εισήγησή μου. Καθίσταται όμως απαραίτητη εκείνη η οργανωτική διάσωση που πολύ σωστά επαναπρότεινε ο Κατζανίγκα [του ρεύματος Κοσσούττα, σ.μ.]. Προσθέτω όμως πως πρέπει οπωσδήποτε να διαψεύσουμε μία τρέχουσα αλλά λανθασμένη άποψη. Ότι δηλαδή μας λείπει το πρόγραμμα.

Όλοι μας παρακολουθούμε με ενδιαφέρον τη συζήτηση που διεξάγεται στα

άλλα πολιτικά κόμματα. Συνήθως, οφείλω να ομολογήσω, εκείνες οι συζητήσεις φαίνονται να τείνουν προς μίαν αντίληψη της πολιτικής που καθορίζει τις συμμαχικές τους σχέσεις και τη γενικότερη γραμμή τους. Δεν μου φαίνεται πως η προγραμματική αντιπαράθεση διεξάγεται σε βάθος, ούτε ότι παίζει πρωτεύοντα ρόλο. Κι όμως στα άλλα κόμματα σπάνια εντοπίζεται ή επικρίνεται η απουσία ή η ανεπάρκεια προγραμμάτων. Θεωρείται δεδομένο πως στην Ιταλία το μόνο κόμμα που πρέπει συνεχώς να περάσει εξετάσεις είναι πάντα το ΙΚΚ. Αυτή είναι μία λανθασμένη ιδέα, ένα σοβαρό σφάλμα, που ίσως προέρχεται από την επίσης πολύ λανθασμένη πεποιθήση πως τα μόνα λογικά προγράμματα είναι εκείνα που αφορούν την απλή διαχείριση του υπάρχοντος. Στην πραγματικότητα εμείς επεξεργαστήκαμε αποτελεσματικά και λεπτομερή προγράμματα για όλα τα κυριότερα προβλήματα του οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού και πολιτειακού βίου. Σπουδαία και πολύτιμη ήταν σε αυτό η δουλειά της σκιάδους κυβέρνησης. Επρόκειτο για μία πολύ συγκεκριμένη προσπάθεια, που αναλάβαμε ενωμένοι και δραστηριοποιηθήκαμε ακόμη κι όταν μαινόταν η προσυνεδριακή συζήτηση. Ακριβώς όμως για να πάμε θετικά μπροστά σε αυτή την εργασία μας, είναι απαραίτητο να καθορίσουμε και να διευκρινίσουμε ορισμένες θεμελιώδεις ιδέες που αφορούν καίρια ζητήματα: τη σχέση ανάμεσα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, την αντίληψη και το ρόλο της επιχείρησης, τους όρους και τη σημασία της κοινωνικής αντιπαράθεσης, την κρίση των θεσμών. Καίρια ζητήματα, με τα οποία ευχόμαστε όλοι να αποδείξουν πως μπορούν να αναμετρηθούν.

Η σοβαρότητα μιας πολιτικής αποδεικνύεται και δια μέσου της ικανότητας να μην περιορίζει κανείς την πολιτική σε

απλό λόγο περί πολιτικής, να ξέρει να μιλάει για σκοπούς και ιδεώδη συνδεδεμένα με βασικές προγραμματικές γραμμές. Προσωπικά λοιπόν δεν θέλησα να πετάξω ψηλά, αλλά να υποβάλω στη συζήτηση μας ορισμένα βασικά θέματα που αφορούν κι ενδιαφέρουν έντονα όλη την κοινωνία. Και μου φαίνεται σημαντικό για όλους μας πως αυτή η συζήτησή μας προκάλεσε την ειλικρινή και γεμάτη σεβασμό προσοχή του Τύπου και της ιταλικής κοινής γνώμης. Πιο συγκεκριμένα, ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τη σχέση ανάμεσα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να μας επιτρέψει να αντιμετωπίζουμε θετικά ένα βασικό ερώτημα κι ένα από τα κυριότερα στοιχεία της κρίσης της ευρωπαϊκής αριστεράς. Δεν είναι τυχαίο ότι πρόκειται για μία τοποθέτηση που μας επιτρέπει με τρόπο αποτελεσματικότερο από άλλες δώσουμε απάντηση στο κεντρικό πρόβλημα που έθεσε το μεγάλο κι εξαιρετικό φοιτητικό κίνημα. Θέλω να πω, αναφορικά με τους προγραμματικούς στόχους, πως χθες το βράδυ άκουσα την παρέμβαση του συντρόφου Ινγκράο. Χειροκρότησα τα σημεία που με βρήκαν σύμφωνο κι εξετίμησα το μετριοπαθές ύφος και τους ενωτικούς τόνους, την έκκληση για κοινή προσπάθεια για να ενισχύσουμε το κόμμα στην εκλογική εκστρατεία.

Δεν θα ήμουν όμως ειλικρινής αν δεν προσέθετα πως έμεινα έκπληκτος από το γεγονός πως στην αξιολόγηση της εισήγησης μου δεν επικράτησε, στα σημεία που δεν απαιτούσαν υποχρεωτικά την αντιπαράθεση, μία δίκαιη ανάλυση. Σε κανέναν δεν μπορεί να διέφυγε η δέσμευσή μας απέναντι στο φοιτητικό κίνημα, η γενικότερη εκτίμησή μας που πήγαινε πέρα από το κυβερνητικό νομοσχέδιο για την αυτονομία των πανεπιστημίων κι αφορούσε τη βαθύτερη δυσφορία, το γεγονός πως επιτέλους υπήρξε αντίσταση στο κλίμα ατομικιστικού αναρριχισμού των

τελευταίων ετών, για να αντιμετωπίσει κριτικά τα μεγάλα θέματα της κυριαρχίας στη σφαίρα της γνώσης, της σχέσης ανάμεσα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, της πληροφόρησης.

Επίσης πιστεύω πως πρέπει να εξεταστεί με μεγαλύτερη προσοχή η ανάλυση που περιέχεται στην εισήγηση, γύρω από τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε σε αυτά τα χρόνια ένας νέος κύκλος εκσυγχρονισμού των μεγάλων επιχειρήσεων και γύρω από το χαρακτήρα εκείνης της περιεκτικής εισδοχής οικονομικών και χρηματηστηριακών εξουσιών στο πεδίο της πληροφόρησης και των γνώσεων. Προπαντός όμως πρέπει να αποκρούσω χάριν ειλικρίνειας, την κριτική ότι δεν ασχολήθηκα με τη γερμανική ενοποίηση. Αυτό το θέμα βρίσκεται στην εισήγηση της Διεύθυνσης με την οποία προτείναμε την τωρινή καμπή. Ποτέ δεν μίλησα για ενιαία Γερμανία στο ΝΑΤΟ. Απεναντίας πάντα δήλωσα πως θεωρώ αυτή την πιθανότητα πολύ επικίνδυνη για τις διεθνείς ισορροπίες και για την μεταρρυθμιστική πολιτική του Γκορμπατσώφ. Υποστήριξα μία πολύ διαφορετική προοπτική, αρχίζοντας από τις συνομιλίες που είχα με τον πρωθυπουργό και την ανώτερη ηγεσία της Πολωνίας. Φυσικά υπάρχουν και ζητήματα που δεν μας βρίσκουν σύμφωνους, πρέπει να το αναγνωρίσουμε.

Θεωρώ λοιπόν πως έχει μεγάλη στρατηγική σημασία η διασύνδεση της επιλογής της γερμανικής ενοποίησης με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και γιατί αυτό επιτρέπει να υπάρξει ένα ευρύτερο μέτωπο αντίστασης στις πιέσεις προς την αντίθετη κατεύθυνση του Κολ και των ΗΠΑ. Γι' αυτό μαζί με τον Λαφονταίν δήλωσα πως είναι αδιανόητη μία ενιαία Γερμανία μέσα στο ΝΑΤΟ.

Στον σύντροφο Ινγκράο διέφυγε πως στις τελευταίες επίσημες δηλώσεις τους και ο πρόεδρος Γκορμπατσώφ στη συνέ-

ντευξη του στην «Πράβντα» κι ο υπουργός Εξωτερικών Σεβαρντνάντζε, σε παρόμοια συνέντευξη στην «Ιζβέστια», δεν επανέλαβαν – καθόλου τυχαία – το αίτημα της ουδετερότητας για την Γερμανία, αν και τόνισαν πως δεν είναι αδιανόητο το μελλοντικό ενιαίο κράτος να ανήκει στο NATO. Μπορούμε να κατανοήσουμε αυτή τη σύνεση των ανώτατων σοβιετικών ηγετών αφού οι διαβουλεύσεις κι οι διεθνείς συνομιλίες γύρω από τη μορφή και τις εγγυήσεις που απαιτεί κάθε προοπτική επανενοποίησης της Γερμανίας, βρίσκονται σε λεπτή φάση.

Ελπίζω λοιπόν με όλη μου την καρδιά πως όταν ολοκληρωθεί αυτή η συνεδριακή μας συζήτηση η συναίνεση και η διαφωνία θα εκδηλωθούν στα σημεία όπου πράγματι είμαστε ή δεν είμαστε σύμφωνοι. Ελπίζω όλες οι πλευρές να αποδείξουν πως διαθέτουν μεγαλύτερη ικανότητα να ακούν. Να αντιμετωπίσουν, εμπλουτίζοντάς τα, τα θέματα προς συζήτηση που έθεσε η εισήγηση σε αυτό το συνέδριο, κυρίως σε ό,τι αφορά το πρόβλημα με ποιον και ποιο πολιτικό σχήμα θέλουμε να οικοδομήσουμε. Σε αυτό το πλαίσιο, πρώτα απ' όλα αναδείχτηκε καθαρά ο κεντρικός ρόλος που εμείς αποδίδουμε στην εργασία και τους εργαζόμενους. Αυτός ο κεντρικός ρόλος πρέπει να πηγάζει από την ερμηνεία των μεγάλων μεταβολών που πραγματοποιήθηκαν στον κόσμο της εργασίας και που θέτουν με νέους όρους τη σχέση ανάμεσα στην εργασία, τη συνείδηση και την επιστήμη. Η κεντρικότητα αυτή έχει σαν στόχο τη βαθμιαία απελευθέρωση της εργασίας, εννοούμενη όχι μόνον ως αγώνας εναντίον της εκμετάλλευσης, αλλά και σαν κατάκτηση νέων εξουσιών διοίκησης κι ελέγχου από μέρους των εργαζομένων, που να αντιστέκονται στους μηχανισμούς υποτέλειας κι ιεράρχησης, που να επεκτείνουν και να εξασφαλίζουν τα δικαιώματα των εργαζομένων, που να

αυξάνουν τις δυνατότητες αυτοδημιουργίας κι αυτοκαθορισμού των χρόνων ζωής κι εργασίας.

Σε αυτό το πλαίσιο αποκτά μία ιδιαίτερη σημασία και βάρος το θέμα της μείωσης του ωραρίου εργασίας. Είναι ένα πανευρωπαϊκό αίτημα που αμφισβητεί τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται η παραγωγή, η εργασία, η διανομή της εργασίας. Πολύ καλά. Αν σε αυτό το σημείο είμαστε όλοι σύμφωνοι, ας προσπαθήσουμε αμέσως να συγκεντρώσουμε τις δυνάμεις μας επάνω σε αυτό το στόχο.

Εκδημοκρατισμός παντού

Είπαμε ήδη άλλη φορά πως το χαρακτηριστικό της εποχής που ξανοίγεται θα είναι ο εκδημοκρατισμός κάθε πτυχής της ζωής, συμπεριλαμβανομένης και της καθοριστικής πτυχής της παραγωγής. Κι αυτό σημαίνει πως πρέπει να επινοήσουμε (κι είναι χρόνια που το λέμε) νέες μορφές ιδιοκτησίας, κοινωνικοποίησης του πλούτου που παράγεται, συμμετοχής των εργαζομένων. Πρέπει να τονίσουμε ακόμη μία φορά πως η δημοκρατία δεν μπορεί να μείνει έξω από την είσοδο του εργοστασίου και πως θα συνεχίσουμε να είμαστε σε επαγρύπνηση και να παλεύουμε γι' αυτό. Σε αυτή τη βάση και γι' αυτή την προοπτική απαιτούσε μακροπρόθεσμο αγώνα και πολιτική δράση, που να ξεπερνάει την αντίθεση ανάμεσα στον αγώνα για μεγαλύτερα ημερομίσθια κι εκείνο για περισσότερα δικαιώματα και μεγαλύτερη εξουσία. Έναν αγώνα που να μπορεί ξανά να ενώσει τους εργαζόμενους και τον κόσμο της εργασίας στο σύνολό του.

Απ' όλα αυτά προκύπτει με σαφήνεια πως δεν σκοπεύουμε να προωθήσουμε μια μικροπολιτική επιχείρηση. Απεναντίας μάλιστα. Η διασύνδεσή μας με την πραγματικότητα βασίζεται στην αυστηρή, ανήσυχη κριτική μας στο μπλοκ ε-

ξουσίας που εδραιώθηκε σε αυτά τα χρόνια. Ακριβώς γι' αυτό εμείς από την αρχή εκφράσαμε την έντονη αντίθεσή μας προς την κυβέρνηση Αντρεόττι. Και πράγματι, σε θέματα όπως τα ναρκωτικά, ο αγώνας εναντίον της οργανωμένης εγκληματικότητας και για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, το νομοσχέδιο για την τοπική αυτοδιοίκηση, η κυβέρνηση υιοθέτησε θέσεις που δεν μας ικανοποιούν καθόλου, όταν δεν είναι εντελώς αρνητικές. Και δεν υπάρχει κανένα κριτήριο διαφάνειας. Απεναντίας μάλιστα, η γνωστή λογική του καταμερισμού καθόρισε τους πρόσφατους διορισμούς επικεφαλής τραπεζών και σημαντικών οργανισμών του δημοσίου.

Περιμένουμε ακόμη μία καθαρή πρόταση για το πανεπιστήμιο. Αλλά ο απολογισμός γίνεται ακόμη πιο αρνητικός όταν από τα πράγματα που έγιναν περάσουμε στα πράγματα που δεν έγιναν: καμία σοβαρή πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος. Καμία φροντίδα για την ανεργία, για το Νότο, για το φορολογικό, για τη μεταρρύθμιση των δημόσιων υπηρεσιών. Πλήρης παράλυση στο μέτωπο της πληροφόρησης και των θεσμικών μεταρρυθμίσεων.

Εμείς ξέρουμε πως όλα αυτά δεν είναι αποτέλεσμα κακής θέλησης αλλά οφείλονται στα δεσμά που επιβάλλει το μπλοκ κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων που σχηματίστηκε στη χώρα μας δια μέσου, όπως υπενθύμισαν μερικοί, μιας διττής παράλληλης διαδικασίας: εκκένωση και κρίση των δημοκρατικών θεσμών και οργανώσεων από τη μία, αναδιάρθρωση των οικονομικο-χρηματιστηριακών εξουσιών από την άλλη.

Μία διαδικασία που παρήγαγε και παράγει τον συνεχή, σταδιακό εκφυλισμό του πολιτικού συστήματος και της κυβερνητικής λειτουργίας κι ενισχύει την τάση να οργανωθούν οι εξουσίες με τρό-

πο όλο και πιο ολιγαρχικό, γραφειοκρατικό, ιδιωτικό. Η αντίθεση μας προς αυτή την κατάσταση των πραγμάτων είναι ξεκάθαρη. Πρέπει να οργανώσουμε και να αναπτύξουμε ένα αντιπολιτευτικό κίνημα κοινωνικών αγώνων, να διευρύνουμε το πολιτιστικό, κοινωνικό και πολιτικό μέτωπο αυτής της αντιπολίτευσης, να ενώσουμε σε αυτή τη μάχη τις διαθέσιμες δυνάμεις που σήμερα είναι διάσπαρτες, απομονωμένες, αλλά υπάρχοντες, ακόμη και μέσα στα κόμματα της πλειοψηφίας. Αυτή την έννοια έχει η θέλησή μας να οικοδομήσουμε τις προϋποθέσεις για μια εναλλακτική λύση που να αποδιάρθρωσει το τωρινό κοινωνικό μπλοκ εξουσίας.

Γι' αυτό το κόκκινο νήμα των ιδεών που μας δίνουν δύναμη και μας εμπνέουν βρίσκεται στην αναζήτηση μιας συμμαχίας ανάμεσα στους αδύνατους τομείς της κοινωνίας, τους φτωχούς, τους ανθρώπους χωρίς εξουσία, τους κατώτερους, κι όλες εκείνες τις περιπτώσεις στην παραγωγή, την επιστήμη και τα επαγγέλματα, την κουλτούρα, των οποίων οι φιλοδοξίες και τα νόμιμα συμφέροντα σήμερα συμπιέζονται και υποθαμιζονται από το μπλοκ εξουσίας που στραγγαλίζει την ιταλική κοινωνία.

Αυτή η συμμαχία όμως δεν πρέπει να παραμείνει απλό σύνθημα. Πρέπει καθημερινά να επαληθευθεί στην επιλογή των στόχων, των διεκδικήσεων, των μορφών πάλης. Κι όλα αυτά μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο δια μέσου μιας νέας συλλογικής ευθύνης. Εν γνώσει του γεγονότος πως για να είναι φερέγγυα αυτή η πάλη πρέπει να καταφέρει να έχει αντίκτυπο, να μεταρρυθμίσει το κράτος.

Αναφέρω μόνον ένα παράδειγμα, μία σύγκριση, για να καταστήσω σαφές τι θέλω να πω. Πολλοί εμπειρογνώμονες παρατήρησαν πως αν η δομή του κρατικού προϋπολογισμού στην Ιταλία ήταν ίδια με εκείνη του γαλλικού κράτους, θα

είχαμε σαν αποτέλεσμα τα φορολογικά έσοδα μας να αυξηθούν κατά 95.000 δισεκατομμύρια. Αυτό καθιστά ιδιαίτερα εμφανή την αναποτελεσματικότητα και τον άδικο χαρακτήρα του ιταλικού φορολογικού συστήματος. Συνεχίζοντας πάντα την ίδια σύγκριση, θα έπρεπε να ξοδέψουμε 70.000 δισεκατομμύρια για παθητικά επιτόκια στο χρέος. Και θα έπρεπε να ξοδέψουμε 35.000 δισεκατομμύρια περίπου για επιχορηγήσεις σε επιχειρήσεις. Η διαφορά είναι 200.000 δισεκατομμύρια και δεν είναι λίγα. Αυτό σημαίνει πως το ιταλικό κράτος θα μπορούσε να κρατήσει το επίπεδο του δημοσίου ελλείμματος σε επίπεδο εντελώς φυσιολογικό και να διαθέτει επί πλέον 100.000 δισεκατομμύρια το χρόνο για να λειτουργήσει.

Αυτές οι συγκρίσεις δεν πρέπει να παίρνονται τοις μετρητοίς, αλλά χρειάζονται για να υπογραμμίσουμε παραστατικά ποιες είναι οι πραγματικές ανωμαλίες του ιταλικού προϋπολογισμού του δημοσίου. Μέσα σε αυτές τις ανωμαλίες εγγράφονται οι κοινωνικές συγκρούσεις και μία συγκεκριμένη σύνθεση των ιδίων των συγκρούσεων, λειτουργική προς το τωρινό μπλοκ εξουσίας. Να γιατί λέμε: κοινωνικοί αγώνες κι αγώνες για τη μεταρρύθμιση του κράτους. Δεν έχει έννοια να διαχωρίζεις τα δύο πράγματα. Επάνω σε αυτό το πεδίο καθορίζεται ο λόγος ύπαρξης ενός μεγάλου λαϊκού κόμματος, η εθνική και ευρωπαϊκή λειτουργία του. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη Νότιο Ιταλία. Είναι ένα πρόβλημα που πρέπει να μελετήσουμε περισσότερο σε βάθος. Διότι αισθανόμαστε πως αναδύεται στην κοινωνία του Νότου μία ανησυχία, ακόμη και φόβος, αλλά και μία βούληση για αλλαγή που μπορεί να βρει διαφορετικές διεξόδους και που εμείς πρέπει να είμαστε σε θέση να προσανατολίσουμε προς μεταρρυθμιστική κατεύθυνση.

Να λοιπόν! Στο Νότο τα πράγματα δεν

θα αλλάξουν καθόλου όσο οι κοινωνικοί αγώνες δεν κατακερματίσουν το σύστημα συναλλαγής, δεν κομματιάσουν τη ρουσφετολογική σχέση ανάμεσα στο Κράτος και την κοινωνία. Για όλους αυτούς τους λόγους μιλάμε για εναλλακτική λύση ως εναλλαγή των αρχουσών τάξεων της χώρας.

Ο νέος κοινωνικός ανταγωνισμός

Δεν διαφωνούμε λοιπόν όταν λέμε πως το πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να θεωρηθεί ξεχωριστά από τα συμφέροντα που κυριαρχούν στην κοινωνία, όταν λέμε πως υπάρχει το πρόβλημα της σχέσης ανάμεσα στην πολιτική και τα κοινωνικά υποκείμενα και δυνάμεις. Η πραγματική δυσκολία βρίσκεται στο να εντοπίσουμε τους βασικούς κρίκους που πρέπει να πάρομε σταθερά στα χέρια μας.

Εμείς θέλουμε να κάνουμε μία αντιπολιτευτική πάλη και να οικοδομήσουμε μία δημοκρατική λύση, εναλλακτική προς εκείνη την αναδιοργάνωση των εξουσιών, προς εκείνες τις «πολιτικές δυνάμεις» στο χώρο του χρηματιστηρίου, της οικονομίας, της πληροφόρησης, που τείνουν να ασκήσουν μία κυριαρχική λειτουργία επάνω στο σύνολο της κοινωνίας. Για να το πετύχουμε, πρέπει όμως να γνωρίζουμε πολύ καλά πως εκείνη η διαδικασία αναδιοργάνωσης μετατόπισε τις εστίες και την ποιότητα των συγκρούσεων. Και μπροστά σε νέες καταστάσεις χρειάζονται καινούριες κινήσεις. Δεν μπορούμε πάντα να απαντάμε με τις ίδιες κινήσεις. Γι' αυτό χρειάζεται μία καινούρια κουλτούρα των συγκρούσεων, που να βασίζεται σε μία νέα ανάλυση των ιδίων των συγκρούσεων.

Εμείς δεν διστάσαμε να αναμετρηθούμε και να προωθήσουμε δυναμικές συγκρούσεις. Μόλις μας παρουσιάστηκε η ευκαιρία στην κοινωνική ζωή, στον κό-

σμο της εργασίας, την αρπάξαμε με ετοιμότητα. Έτσι συνέβη με την ιατρική περιθαλψη, στον αγώνα ενάντια στα ναρκωτικά, για το φορολογικό. Αυτό συνέβη όταν μετά από χρόνια θέσαμε στην πρώτη θέση το μεγάλο ζήτημα των ελευθεριών και των δικαιωμάτων μέσα στα εργασιαστάσια. Θέλουμε να τα ξεχάσουμε όλα αυτά; Τότε, αφού διαπιστώσαμε πως κανένας μας δεν «ενέδοσε», θέλουμε μήπως η ιδρυτική φάση να είναι κάτι σαν μία παρατεταμένη συνεδριακή περίοδος ή μήπως θέλουμε να είναι ένα μεγάλο μαζικό εργαστήρι; Που να μας επιτρέπει να επικεντρώσουμε την προσοχή μας, να συνδεθούμε, να κινητοποιήσουμε όλες εκείνες τις ενέργειες που θεωρούν πλέον το τωρινό σύστημα εξουσίας ανυπόφορο;

Με αυτήν την έννοια είναι επίσης εμφανές πως για μας υπάρχει μία σαφέστατη σχέση ανάμεσα στις υλικές συνθήκες και τα ουσιαστικά δικαιώματα ελευθερίας. Τι ήταν ο αγώνας ενάντια στο διάταγμα για την ΑΤΑ παρά μία δυνατή μάχη αντίστασης που σκόπευε ακριβώς να συνδυάσει δικαιώματα ελευθερίας και υλικές συνθήκες των εργαζομένων; Το τίμημα ήταν πολύ υψηλότερο από μερικές δεκάδες χιλιάδες λιρέτες. Εμείς όμως παλέψαμε σε εκείνη τη μάχη έχοντας συνείδηση της πραγματικής σημασίας της. Δεν ήμασταν λιποτάκτες, όχι. Ηττηθήκαμε.

Σήμερα αισθανόμαστε πως μπορούμε να συνέλθουμε από εκείνη την ήττα αν θα είμαστε ικανοί να κινηθούμε ξεκινώντας από μία νέα αντίληψη των προβλημάτων. Πρέπει λοιπόν να είμαστε μέσα στις κυτταρικές διαδικασίες που μεταλλάζουν την κοινωνία μας, να αναδειξουμε τις δυναμικές αγώνα και σύγκρουσης του κινήματος εναντίον κάθε διάκρισης και αδικίας, να εκφράσουμε τη διάχυτη απαίτηση για μία πραγματική ισότητα στα δικαιώματα και για μία μεγαλύτερη αυτονομία. Πρόκειται για απαιτήσεις.

Είναι ένα κίνημα που ωριμάζει, που μπορεί να αναπτυχθεί και να δυναμώσει. Αλλά πώς να μην δούμε ότι όλα αυτά βάζουν στο παιχνίδι ενέργειες που αισθάνονται, διαβλέπουν μία ελπίδα στην ικανότητα μας να προσδιορίσουμε για μας και για τους άλλους μία φερέγγυα εναλλακτική λύση; Βεβαίως υπάρχουν μερικοί που ίσως να υποστηρίξουν την καμπή μας διότι φαντάζονται κι αυταπατώνται πως θα οδηγήσει στον εκμηδενισμό μιας μεταρρυθμιστικής δύναμης. Είναι οι αντίπαλοι που είχαμε πάντα, τους γνωρίζουμε πολύ καλά!

Πώς να αγνοήσουμε όμως πως υπάρχει ένας ολόκληρος χώρος της κοινωνίας, εν δυνάμει πολύ μεγάλος, που μπορεί να κοιτάζει πολύ ευνοϊκά προς αυτή τη στροφή μας και να στρατευτεί υπέρ της προοπτικής να αλλάξει η ιταλική πολιτική κατάσταση. Σε αυτόν τον τομέα της κοινωνίας, που επιδιώκει αυτές τις αλλαγές, εμείς απευθυνόμαστε. Ποιος όμως τον αποτελεί αυτόν τον τομέα της κοινωνίας; Ποια συμφέροντα και ποιες φιλοδοξίες τον καθοδηγούν; Και προπαντός: με ποια γλώσσα, με ποιους στόχους, με ποια πειθώ μπορούμε να απευθυνθούμε σε αυτό τον τομέα της κοινωνίας;

Δεν νομίζω ότι μπορούμε να το κάνουμε αναζητώντας μια ισορροπία ανάμεσα στις παλιές και συχνά τετριμμένες εσωκομματικές διαμάχες. Θεωρώντας δηλαδή πως υπάρχουν οι ομορτιστές κι οι συντηρητικοί, πως κάποιιοι είναι πάντα έτοιμοι να υποχωρήσουν και κάποιιοι άλλοι είναι θεματοφύλακες των αγαθών προθέσεων.

Μπορούμε να διανοηθούμε πως η ιταλική κοινωνία με την οποία θέλουμε να μιλήσουμε έχει ανάγκη από όλα αυτά; Ή αντίθετα θέλουμε να δοκιμάσουμε να παράγουμε πραγματικά κάτι το καινούριο, να εμφανιστούμε ως δύναμη που πρώτη αυτή εντάσσεται μέσα σε ένα ευρύ πλαίσιο μετασχηματισμού για να προωθησει

μία πολιτική δράση πραγματικά δημοκρατική και μεταρρυθμιστική;

Μια κάποια αντίληψη της εξουσίας

Βεβαίως, μια παρόμοια προοπτική δεν ξανοίγεται με σωτήριες πράξεις. Υπάρχει όμως κι η λειτουργία, η αξία της πολιτικής επιλογής. Έτσι όπως υπάρχει η λειτουργία κι η αξία, με ορισμένες προϋποθέσεις, της εξουσίας. Μας το λένε πρώτα απ' όλα χιλιάδες γυναίκες και άνδρες και κυρίως οι ασθενέστεροι κι άκληροι που διαισθάνονται πολύ καλά τη σχέση που συνδέει τις άμεσες ανάγκες τους και τη λειτουργία, την άσκηση της εξουσίας.

Το θέμα της εξουσίας πάντα υπήρξε ένα κεντρικό θέμα για τις δυνάμεις του εργατικού κινήματος και για το κομμουνιστικό κίνημα. Είναι αλήθεια πως μία κάποια αντίληψη της εξουσίας οδήγησε σε σοβαρές στρεβλώσεις και σφάλματα. Αλλά το πρόβλημα της εξουσίας παραμένει. Από καιρό εμείς αντιμετωπίζουμε αυτό το ζήτημα με όρους πρωτότυπους κι ουσιαστικά διαφορετικούς από εκείνους της κομμουνιστικής παράδοσης, ξεκινώντας από τη διαρκή αξία της δημοκρατίας.

Σήμερα καλούμαστε να κάνουμε ένα ακόμη βήμα προς τα μπρος, να αντιμετωπίσουμε πρώτα απ' όλα τα όρια του κόμματος. Αυτό πολύ σωστά θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντική όψη του στοχασμού μας, που πρέπει ακόμη να εμβαθύνουμε. Ύστερα πρέπει να συνδυάσουμε, σήμερα, στην κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας, το ζήτημα της εξουσίας με μία οπτική της πολιτικής και πολιτειακής διαλεκτικής που να βασίζεται στην εναλλαγή, θεωρούμενη ως προϋπόθεση για να οικοδομήσουμε μια εναλλακτική λύση ταυτόχρονα πολιτική και κοινωνική.

Αν μία πολιτική δύναμη σαν τη δική

μας δεν φιλοδοξεί να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα, χάνει την αξιοπιστία της. Όχι τόσο εξαιτίας της κατάρρευσης των ανατολικών χωρών (που για μεγάλο χρονικό διάστημα στη λαϊκή φαντασία, πέρα από ό,τι ο καθένας μας μπορούσε να φρονηί, ήταν το σημείο αναφοράς για μια πιθανή εναλλακτική εξουσία των υποτελών τάξεων. Να το αρνηθούμε θα σήμαινε να αρνηθούμε την ιστορική αλήθεια). Όχι τόσο γι' αυτό, έλεγα, αλλά γιατί απαιτούν από εμάς μία απάντηση που να λέει πως η ιστορία δεν τελείωσε με τη δύση εκείνης της σοσιαλιστικής εμπειρίας.

Η πρότασή μας λοιπόν δεν αποτελεί αντιπερισπασμό. Και δεν πρέπει απαραίτητα να αποτελέσει την απλή μετατόπιση της ανάλυσης των κοινωνικών προβλημάτων. Και γιατί άραγε πρέπει υποχρεωτικά να διαχωρίζουμε τη φάση της ανάλυσης της κοινωνίας και των δυναμικών που ενεργοποιούνται από εκείνη της αντιπαράθεσης γύρω από τις πολιτικές προοπτικές;

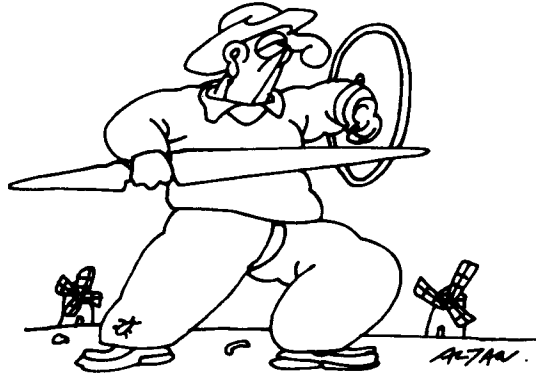
Εκείνο που εμείς θέλουμε να κάνουμε είναι ακριβώς το αντίθετο. Να συνδέσουμε την ανάλυση της πραγματικότητας με την πολιτική δράση. Θα ήθελα πάνω σε αυτό να υπενθυμίσω ό,τι έγραφε ο Γκράμσι: «... είναι παράλογο να μιλάει κανείς για εντελώς “αντικειμενική” πρόβλεψη. Εκείνος που κάνει την πρόβλεψη στην πραγματικότητα έχει κάποιο “πρόγραμμα” που θέλει να κάνει να θριαμβεύσει κι η πρόβλεψη είναι ακριβώς ένα από τα στοιχεία αυτού του θριάμβου. Αυτό δεν σημαίνει πως η πρόβλεψη πρέπει να είναι πάντα αυθαίρετη ή χωρίς αιτία ή σαφώς κατευθυνόμενη. Μπορούμε απεναντίας να πούμε πως μόνον στο μέτρο που η αντικειμενική όψη της πρόβλεψης συνδέεται με κάποιο πρόγραμμα, αυτή η όψη αποκτά αντικειμενικότητα: διότι μόνον το πάθος οξύνει το πνεύμα και βοηθά να καταστεί σαφέστερη η διαίσθηση...»

Ακόμη κι όταν, στη σημαντική Κ.Ε.

του Νοεμβρίου '87, θέσαμε το πρόβλημα της ασυνέχειας και εκείνο της μεταρρύθμισης του πολιτικού συστήματος, υπήρξαν κάποιου που μίλησαν για μετακινήσεις στην ανάλυσή μας. Σήμερα όμως είμαστε όλοι σύμφωνοι γύρω από την αναγκαιότητα αυτής της ασυνέχειας. Εκείνο όμως που θέλω προπαντός να τονίσω είναι ότι εξαρτάται από όλους μας στη νέα κατάσταση να κρατήσουμε δεσμούς με ό,τι πρέπει να κρατήσουμε. Η Ιταλία που εμείς θέλουμε, τα υποκείμενα που πρέπει

τους όρους μιας εποικοδομητικής πρόκλησης, που να έχει πολιτικό, πολιτιστικό χαρακτήρα, ως άμιλλα στο έδαφος ενός πραγματικού και σύγχρονου ρεφορμισμού. Σ' αυτό το πλαίσιο προτείναμε στο ΙΣΚ μία κοινή αναζήτηση, δια μέσου της πιο σχολαστικής αντιπαράθεσης. Τι σημαίνει άραγε κοινό πρόγραμμα αν δεν ταυτίζεται με την σχολαστική αντιπαράθεση με το ΙΣΚ στο έδαφος των περιεχομένων, των προγραμματικών επιλογών, της μεταρρυθμιστικής συνέπειας;

ΕΧΩ ΑΠΟΔΥΘΕΙ ΣΕ
ΕΝΑ ΣΚΛΗΡΟΤΑΤΟ ΑΓΩΝΑ
ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΙΔΑΝΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΑΣ ΜΟΥ.

Το σκίτσο του Αλτάν είναι από την «Βαθέλ»

να κατακτήσουμε σε αυτή την προσπάθεια, οι απαραίτητες θεσμικές μεταρρυθμίσεις για το νέο πολιτικό σύστημα που να επιτρέπουν επιλογές πραγματικά μεταρρυθμιστικές.

Σ' αυτή την προοπτική απευθυνθήκαμε σε εκείνο το σύνολο από δυνάμεις, κινήματα, συλλόγους που μπορούν να δημιουργήσουν μian ανανεωμένη αριστερά και μια μεταρρυθμιστική παράταξη. Σ' αυτή την προοπτική απευθυνθήκαμε και στο Ιταλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα, με

Κι εγώ θεωρώ εύγλωττο και θετικό το σεβασμό με τον οποίο οι εξωτερικοί συνομιλητές μας θεώρησαν όλες τις συνιστώσες που έλαβαν μέρος στη συζήτησή μας.

Επάνω σε αυτό θέλω να προσθέσω πως συμφωνώ με τον Μάγκρι [της τάσης Ινγκράο, σ.μ.] όταν λέει, μιλώντας για "μόλυνση", πως η "μόλυνση" δεν είναι μονόδρομος. Συμφωνώ. Φτάνει να μην κοιτάμε με την υποψία της ακινησίας προς εκείνους που αρχίζουν μια πορεία που,

όπως και να την κρίνουμε, δεν είναι κατήφορος για κανέναν. Κι ας αφήσουμε άλλες πιο τιποτένιες υποψίες που μερικές φορές εγείρει η τρέχουσα δημοσιολογία.

Δεν προκηρύχτηκε κανένας διαγωνισμός για επίδοξους συμβούλους του Ηγεμόνα! Ένας πολιτικός ηγέτης που παίρνει στα σοβαρά τη στράτευση του έχει ως σύμβουλο το σύνολο των συλλογικών πολιτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, χωρίς να πριμοδοτεί προσωπικές σχέσεις, έχοντας εμπιστοσύνη πως θα μπορέσει να αντλήσει από το σύνολο της ελεύθερης κι όχι δουλοπρεπούς πολιτιστικής παραγωγής τις υποδείξεις που μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση της πολιτικής απόφασης, υποβάλλοντας κατόπιν την ίδια απόφαση στον έλεγχο και στη συλλογική επαλήθευση της καθοδηγητικής ομάδας και του κόμματος.

Εμείς θέλουμε να υψάνουμε την εμπειρία μας και τις θεωρητικές επεξεργασίες μας μαζί με τους άλλους, με τις δυνάμεις που βρίσκονται απ' έξω. Είναι λοιπόν αυτονόητο και φυσιολογικό να θέλουμε να κάνουμε το ίδιο και με τις διάφορες εσωκομματικές τάσεις. Κανένας από εμάς δεν σκέφτηκε ποτέ πως μπορούσε να προχωρήσει αφήνοντας κατά μέρος εκείνη που εγώ δεν χαρακτηρίζω μειοψηφία αλλά χώρο συντροφισμών και συντρόφων που κράτησε μια στάση διαφορετική απέναντι στην πρόταση που υπέβαλα. Επαναλαμβάνω πως δεν πρόκειται να επιστρέψουμε στο δημοκρατικό συγκεντρωτισμό, αλλά να κρατήσουμε ζωντανή και να τροφοδοτήσουμε μια ανοιχτή διαλεκτική. Αυτό απαιτεί ένα ανώτερο ενωτικό αίσθημα ευθύνης από μέρους και της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας. Απαιτεί επίσης μία ενωτική καθοδήγηση του κόμματος, που, επαναλαμβάνω όσα είπα στην εισήγηση, προϋποθέτει την πλήρη αποδοχή της αρχής της πλειοψηφίας και της δυνατότητας να αλλάξουν οι πλειοψηφίες.

Πέρα από τη διαφωνία

Ο σύντροφος Ινγκράο διεκδίκησε ξανά το δικαίωμα στη διαφωνία. Εμείς όμως έχουμε ήδη προχωρήσει πολύ πιο μπροστά από την αναγνώριση αυτού του δικαιώματος. Έχει δίκιο ο Νάττα όταν υπενθυμίζει πως η ανάπτυξη της δημοκρατίας στο κόμμα στην κατεύθυνση που πειραματιζόμαστε τώρα, είχε αρχίσει στο 18ο συνέδριο κι ακόμη πιο μπροστά, στο 17ο συνέδριο, κάτω από την καθοδήγησή του.

Δεν νομίζω λοιπόν πως πρέπει να θεωρήσουμε αντιφρονούντες τους συντρόφους που έχουν διαφορετική γνώμη. Αλλά πολύ πιο θετικά να τους θεωρήσουμε τάσεις που πρέπει να συμμετάσχουν στην εσωκομματική ζωή και δια μέσου της ικανότητάς τους να υποβάλουν προτάσεις. Γι' αυτό εμείς πάμε πέρα από την απλή διαφωνία για να εντοπίσουμε τους κανόνες μιας ελεύθερης διαλεκτικής. Δεν υπάρχει κανείς που να μην αναγνωρίζει τα δικαιώματα της μειοψηφίας. Πρέπει όμως να θυμηθούμε πως πρέπει να αναγνωρίσουμε και την ύπαρξη μιας πλειοψηφίας. Ελέγχθη πως δεν είναι απαραίτητο η κριτική στις ανατολικές χώρες να μας οδηγήσει να ασπαστούμε μία δεξιά και μετριοπαθή θέση. Συμφωνώ. Είμαι πεισμένος πως η κριτική μας είναι από τα αριστερά διότι είναι μία κριτική που ξεκινά από τα σοσιαλιστικά ιδεώδη μας κι απευθύνεται σε καθεστώτα που εκείνα τα ιδεώδη τα ποδοπάτησαν. Είναι μία κριτική που ξεκινά από την πλήρη κι ανοιχτή αποδοχή, ό,τι καινούριου εμφανίστηκε στην Ανατολή και της σπουδαιότητάς και της αξίας των επιλογών που κάνει ο Γκορμπατσώφ όχι μόνο για την ΕΣΣΔ, όχι μόνο για τις ανατολικές χώρες αλλά για όλο τον κόσμο.

Εμείς λοιπόν κατεθήκαμε στο στίβο χωρίς εκτροχιασμούς προς τα δεξιά αλλά με σκοπό να οικοδομήσουμε μία διαφο-

ρετική προοπτική για τη χώρα μας, για όλους τους άνδρες και τις γυναίκες που ζουν στη χώρα μας. Να την οικοδομήσουμε μαζί τους. Πρόκειται για μία διαφορετική προοπτική που θέλουμε να οικοδομήσουμε πρώτα απ' όλα στις πόλεις, ξεκινώντας από μια διαφορετική διακυβέρνηση των πόλεων. Το συζητήσαμε πρόσφατα στη συνέλευση των συμβούλων τοπικής αυτοδιοίκησης. Διαφορετική διακυβέρνηση των πόλεων σημαίνει σήμερα να αντιμετωπιστούν προπαντός και συγκεκριμένα δύο καιρία προβλήμα-τα: να αξιοποιηθούν καλύτερα τα αποθέματα που τείνουν να μειωθούν και να εγ-γυηθούμε και να εξασφαλίσουμε την αν-τιστοιχία ανάμεσα στις παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται και το σκοπό που επιλέξαμε. Αν δεν λύσουμε αυτά τα κομβικά σημεία θα προσφέρουμε επιχει-ρήματα σε όσους θέλουν να κατεδαφί-σουν το κοινωνικό κράτος, θα αποδεί-ξουμε ότι αγνοούμε την πολύ στενή σχέ-ση που συνδέει τα δικαιώματα των πολι-τών με την αποτελεσματικότητα και τη λειτουργικότητα των υπηρεσιών και του μηχανισμού του δημοσίου.

Η παρέμβασή μας σε αυτό το κομβικό σημείο είναι λοιπόν το πρώτο θήμα στην κάθαρση του δημόσιου βίου κι έχει ανε-κτίμητη αξία. Οι θεσμοί τοπικής αυτο-διοίκησης πρέπει να αποτελέσουν το πρώτο τεστ για τη γραμμή που έχουμε την πρόθεση να αναπτύξουμε: πολιτική δηλαδή και θεσμοί που να σχεδιάζουν περισσότερο και να διαχειρίζονται λιγό-τερο. Αυτή η γραμμή έχει μεγάλη αξία για όλη τη χώρα αλλά κυρίως για το Νό-το.

Εν όψει των προσεχών εκλογών, εμείς έχουμε σκοπό να σχηματίσουμε ψηφο-δέλτια που να καθρεφτίζουν και να εκ-φράζουν την επείγουσα αναγκαιότητα κάθαρσης και μεταρρύθμισης της πολιτι-κής. Πρέπει να προωθήσουμε από τα κά-τω εκείνη τη διαδικασία ανανέωσης και

μεταρρύθμισης της πολιτικής και των θε-σμών που από τα πάνω δεν καταφέρνει ακόμη να μπει σε εκκίνηση. Πρέπει να σημάνουμε συναγερμό, να συγκεντρώ-σουμε κόμματα, κινήματα, συλλόγους, προσωπικότητες, όλους όσους αναγνωρί-ζουν αυτή τη θεμελιώδη αναγκαιότητα. Είναι απαραίτητο να ενταχθούν στον εκ-κλογικό αγώνα οι καλύτερες ενέργειες της κοινωνίας των πολιτών. Με αυτή την έννοια θεωρούμε πολύ σημαντικό κάθε πολιτική δύναμη να καθορίσει προκα-ταρκτικά το σχέδιό της, τις συμμαχίες που επιδιώκει, τους ανθρώπους με τους οποίους προτίθεται να κυβερνήσει, ως πράξη σαφήνειας κι εντιμότητας απέναν-τι στους ψηφοφόρους. Εμείς απευθυνό-μαστε στο ΙΣΚ όχι για να ρωτήσουμε αν θέλει να κυβερνήσει με τη χριστιανοδη-μοκρατία ή με το ΙΚΚ αλλά αν θέλει ή όχι να αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος ενός σχεδίου βαθιάς μεταρρύθμισης των θεσμών μας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με αυτή την οπτική εμείς απευθυνό-μαστε σε εκείνες τις μεταρρυθμιστικές δυνάμεις του καθολικού χώρου που αι-σθάνονται πιεστικά την ανάγκη να επι-βληθεί μία σχέση τίμια και συνεπής ανά-μεσα στις αξίες και τις πρακτικές συμπε-ριφορές κι αναζητούν στη μεταρρύθμιση της πολιτικής την απάντηση σε εκείνο το δίκαιο αίτημά τους. Με τον ίδιο τρό-πο απευθυνόμαστε και σε όσους, ανάμε-σα στους ριζοσπάστες και τους Πράσι-νους αισθάνονται την ανάγκη να παλέ-ψουν εναντίον του εκφυλισμού των κομ-μάτων και για εκείνο που χαρακτηρίστη-κε οικολογία της πολιτικής.

Θέλουμε να δημιουργήσουμε πραγμα-τικά ψηφοδέλτια απελευθέρωσης από την παλιά λογική που καθόριζε τη δια-χείριση της εξουσίας, τοπικές λίστες που να συσπειρώνουν τις ανανεωτικές ωθή-σεις που ωριμάζουν στην κοινωνία των πολιτών. Πρέπει όμως να γνωρίζουμε – κι οι δυσκολίες που συναντήσαμε στο

πρόσφατο παρελθόν μας έγιναν δίδαγμα – πως δεν αρκούν πλέον γενικόλογες εκκλήσεις σε ανεξάρτητες προσωπικότητες. Οποδήποτε δυνατόν πρέπει να δουλέψουμε για ανοιχτές λίστες που να πηγαίνουν στην κατεύθυνση της αντιπροσώπευσης μιας ευρείας δημοκρατικής και μεταρρυθμιστικής ενότητας και να μπορούν να παρουσιαστούν (και σε ό,τι αφορά το σύμβολο) υπό τη μορφή των τοπικών δημοκρατικών ψηφοδελτίων.

Η κυβέρνηση των πόλεων

Εμείς γνωρίζουμε πως δεν αρκούν οι προτάσεις στα χαρτιά. Πρέπει να θάλλουμε σε εκκίνηση τις ευφυίες. Η κοινωνική ποιότητα, η περιβαλλοντολογική ποιότητα, η δημοκρατική ποιότητα στη ζωή της πόλης απαιτούν μία πολιτική των δικαιωμάτων των πολιτών που ξεκινά από την πραγματική εξουσία που οι ίδιοι κατέχουν στα ψηφοδέλτια.

Βεβαίως, επιδιώκουμε να συσπειρώσουμε κόσμο επάνω σε σοβαρά κι εφικτά προγράμματα. Ταυτόχρονα, αυτές οι συσπειρώσεις, που πηγαίνουν πέρα από το ΙΚΚ, μπορούν να λειτουργήσουν ως η πιο αποτελεσματική απάντηση στην προσπάθεια να ομολογηθούν όλες οι τοπικές κυβερνήσεις στην πεντακομματική κεντρική κυβέρνηση. Εμείς ευχόμαστε μία σαφή επιλογή στην κατεύθυνση της προγραμματικής εναλλακτικής λύσης, που να αποκλείει την απλή αλλαγή συμμαχιών. Και για τις αριστερές τοπικές κυβερνήσεις πρέπει να ισχύει η προτεραιότητα στην προγραμματική σαφήνεια, προπαντός σε ό,τι αφορά τον αγώνα εναντίον της διαφθοράς.

Ανοίγουμε λοιπόν αυτή την προεκλογική εκστρατεία με το σύνολο των δυνάμεων μας και με τις προσδοκίες και τις ελπίδες που μπορεί να προκάλεσε στην κοινή γνώμη ένα κόμμα που αμφισβήτησε τον εαυτό του για να μεταρρυθμίσει το

πολιτικό σύστημα, για να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την αλλαγή, για να μην παραμείνουν πάντα οι ίδιοι στην κυβέρνηση αυτής της χώρας. Σε αυτήν την προεκλογική εκστρατεία θα κατέβει ένα κόμμα που δουλεύει για την επαναθεμελίωση του, που ζητά και με την ψήφο τη συναίνεση και την υποστήριξη σε μία διαδικασία που πρέπει πλέον να αφορά όλη την ιταλική κοινωνία.

Το ΙΚΚ που αποφάσισε να ανοίξει την ιδρυτική φάση για ένα νέο πολιτικό σχήμα είναι το ΙΚΚ του καθενός μας κι όλοι μας θα δουλέψουμε για να έχει επιτυχία. Έτσι εμείς νομίζουμε πως μπορούμε να δώσουμε μία πρώτη απάντηση, ή τουλάχιστον μια συνεισφορά στο μεγάλο πρόβλημα της διακυβέρνησης των μεγάλων πόλεων. Όλοι μας διαισθανόμαστε τις διαδικασίες κατακερματισμού και κοινωνικού διασκορπισμού που κυριαρχούν στις μεγάλες πόλεις. Τις παλιές και νέες μορφές μοναξιάς, αδικίας κι αλοτρίωσης. Με τον ίδιο τρόπο εντοπίζουμε τον πόνο για τα χίλια σχέδια, φιλοδοξίες και ελπίδες που δεν βρίσκουν τον κατάλληλο χώρο για να εκφραστούν με θετικό τρόπο. Όλοι μας βλέπουμε και μέχρις ενός σημείου τα βιώνουμε όλα αυτά!

Η προσπάθειά μας είναι να συσπειρώσουμε δυνάμεις που να αντιταχθούν σε αυτές τις διαδικασίες, που να θέλουν να αλλάξουν. Η προσπάθειά μας είναι να προσφέρουμε προτάσεις και, εκεί όπου μπορούμε, κυβερνητικές επιλογές. Όλα αυτά έχοντας πολύ καλά υπ' όψη μας τα όρια της πολιτικής και κυρίως ενός κόμματος. Διότι είναι η συνείδηση αυτού του ορίου που μας επιτρέπει να κινηθούμε σύμφωνα με τις ικανότητές μας.

Έγινε πολύ συζήτηση σε αυτό το συνέδριο για την καρδιά και το νου, για τα συναισθήματα και τη λογική. Είναι αδύνατο, ίσως και τερατώδες, να φανταστούμε μία διχοτομημένη γυναίκα ή άνδρα, που να μην είναι δηλαδή «ζύμη» του ενός

και του άλλου. Γνωρίζουμε πως υπάρχουν πολυάριθμες ωθήσεις και μορφές κυριαρχικής χειραγώγησης που φτωχαίνουν τους ανθρώπους και παράγουν μορφές αλλοτρίωσης. Θέλουμε και πρέπει να τις καταπολεμήσουμε, διότι όλοι μας στοχεύουμε στην επιβολή της αξίας ότι δεν είναι δυνατό να περιοριστεί η ανθρώπινη υπόσταση σε υπολογισμό. Γι' αυτό θεωρούμε δυνατή κι αποδεκτή μόνο μία πολιτική που να βασίζεται στον άνθρωπο και να αντιστοιχεί στις ανθρώπινες ανάγκες. Άρα μία δημοκρατική πολιτική που να βασίζεται στην επιβολή της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου.

Για να αντέξουμε τη δοκιμασία, με όλες τις δυσκολίες, τις απογοητεύσεις ακόμη και τις ήττες που συναντάμε, αξίζει νομίζω να έχουμε κατά νου ό,τι έλεγε ένας σπουδαίος διανοούμενος του αιώνα μας, ο Μαξ Βέμπερ. Έλεγε πως δεν ξέρουμε κατά πόσο πρέπει να πράξουμε σύμφωνα με την ηθική απόλυτων σκοπών ή με εκείνη της ευθύνης, ή πότε τη μία και πότε την άλλη. «Είναι απείρως συγκινητικό όταν ένας ώριμος άνθρωπος – αδιάφορο αν είναι νέος ή γέρος στα χρόνια – με πραγματική συνείδηση της ευθύνης για τις συνέπειες ενεργεί ακολουθώντας μίαν ηθική ευθύνης για να πει σε μία ορισμένη στιγμή: εδώ δεν μπορώ να κάνω αλλιώς, εδώ σταματώ. Αυτό είναι κάτι το γνήσια ανθρώπινο και συγκινητικό. Γι' αυτό», συνέχισε ο Βέμπερ, «η ηθική απόλυτων σκοπών κι εκείνη της ευθύνης δεν είναι απόλυτα αντίθετες, αλλά μάλλον η μια συμπληρώνει την άλλη και μόνο μαζί συγκροτούν ένα γνήσιο άνθρωπο, που μπορεί να έχει “προορισμό” του την πολιτική». Και οι δυο τους, προσθέτω εγώ, μπορούν να αλληλοσυμπληρωθούν και να μην αποκλείσουν η μία την άλλη εάν βασίζονται στην συνείδηση των ορίων τους και του ορίου που καθορίζει κάθε ανθρώπινη ενέργεια. Μόνον

έτσι στο τέλος έχουμε μία αυθεντική πιθανή ελευθερία.

Φεύγω, αν χρειαστεί

Αγαπητές συντρόφισσες κι αγαπητοί σύντροφοι,

η πρόταση που εγώ υπέβαλα πριν από μερικούς μήνες υποστηρίχτηκε από τη μεγάλη πλειοψηφία του κόμματος. Καταλαβαίνω απόλυτα πως μ' αυτόν τον τρόπο εκ των πραγμάτων κράτησα μία ακυρωτική κι όχι συνθετική στάση. Το έκανα διότι πείστηκα πως είχαμε μπροστά μας επιλογές οπωσδήποτε ριψοκίνδυνες και γεμάτες απρόβλεπτες όψεις. Κι αυτό διότι ριψοκίνδυνη και γεμάτη απρόβλεπτες όψεις είναι η γενική κατάσταση.

Η στάση που κράτησα με έσπρωξε να διεξάγω μίαν ήπια προσυνεδριακή εκστρατεία, να μη συμμετάσχω σε κανένα προσυνέδριο, κυρίως να μην απαντήσω ακόμη κι όταν με έσερναν στο χορό. Αυτό είχε κάποια μειονεκτήματα, διότι ανέβαλε όλες τις απαντήσεις μου στην εισήγηση σε αυτό το συνέδριο. Αλλά παρουσίασε το πλεονέκτημα να μην δώσει σε αυτές τις απαντήσεις πολεμικό χαρακτήρα, να αφαιρέσει από αυτές κάθε συγκυριακό πεισματάρικο, εμπαιθέδες στοιχείο. Ξέρω όμως πως, αφού ανέλαβα την ευθύνη μιας ακυρωτικής πρότασης, συγκέντρωσα επάνω στο πρόσωπό μου εντάσεις ιδιαίτερα σθεναρές.

Θέλω λοιπόν να πω με μεγάλη ειλικρίνεια πως αν νομίζετε πως η επανεπιβολή ενός ενωτικού κλίματος, που για μας δεν σημαίνει να μηδενίσουμε τις διαφορές μας, αλλά συλλογική ευθύνη και αμοιβαία σχέση εμπιστοσύνης στη σαφήνεια των επιλογών του συνεδρίου, δηλαδή να δημιουργηθεί ένας νέος πολιτικός σχηματισμός, αν νομίζετε, έλεγα, πως η επανεπιβολή ενός ενωτικού κλίματος κατά κάποιον τρόπο παρεμποδίστηκε από τη σαφήνεια με την οποία προσπάθησα, χω-

ρίς πολεμικές εντάσεις, να υποστηρίξω μία πολιτική ιδέα, τότε λοιπόν το κόμμα έχει τη δυνατότητα και την ευθύνη να κάνει μία σαφή επιλογή και επάνω σε αυτό.

Εμείς έχουμε μπροστά μας μία δύσκολη, σκληρή, περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας μπορεί να υπάρξουν αντίκτυποι στην πρωτοβουλία μας, επιθέσεις, ακόμη και προβοκάτσιες. Κάθε προσπάθεια να ανανεωθεί σε βάθος, να ξεμπλοκαριστεί ο δημοκρατικός βίος στη χώρα μας αντιμετώπισε αυτούς τους κινδύνους.

Αυτό πρέπει λοιπόν να αποτελέσει κοινή συνείδησή μας, αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία μία μάχη κατά τη διάρκεια της οποίας από πολλές μεριές θα προσπαθήσουν με πολλούς τρόπους να μας κάνουν να αποκλίνουμε από την πορεία που επιλέξαμε. Θέλουν να μας κάνουν να εγκαταλείψουμε την προσπάθειά μας και να μας κάνουν να την πληρώσουμε ακριβά. Κι απ' την άλλη να μας εξωθήσουν προς μία κατεύθυνση που θα μας οδηγήσει σε απώλεια ταυτότητας και στην εγκατάλειψη κάθε εναλλακτικής λειτουργίας μας.

Εμείς είμαστε σε θέση να αντιμετωπίσουμε αυτές τις απειλές. Πρέπει όμως να αποδείξουμε πως είμαστε ικανοί να διεξάγουμε μία σοβαρή και θετική συζήτηση, να επιτρέψουμε την ελεύθερη έκφραση και την αντιπαράθεση ανάμεσα στις διάφορες σχέσεις, να επαναεπιβάλουμε ένα κλίμα εμπιστοσύνης, εμπιστοσύνης όλων προς όλους. Ας αποδεχτούμε λοιπόν πως υπάρχει διαφορά απόψεων που σε αυτή την ευκαιρία εκφράστηκε με τους όρους μιας πλειοψηφίας και μιας μειοψηφίας.

Θεωρούμε πως, μέσα στον απόλυτο σεβασμό για τους κανόνες της δημοκρατίας

και στο πλαίσιο εγκατάλειψης του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού, δεν πρόκειται για παραχωρήσεις κάποιου προς κάποιους άλλους, αλλά να ρυθμίσουμε με τρόπο θετικό κι εποικοδομητικό την εσωτερική μας διαλεκτική.

Εκείνο όμως που εγώ αισθάνομαι να ζητήσω από το συνέδριο είναι η εμπιστοσύνη όλων προς όλους. Μόνον η ανανεωμένη συλλογική εμπιστοσύνη μπορεί να μας δώσει την απαραίτητη δύναμη να αναλάβουμε αυτή την τόσο δύσκολη πορεία. Αυτή η μεγάλη κοινότητα γυναικών κι ανδρών πρέπει να κινηθεί για να ανανεώσει τη δύναμή της, μία πολύτιμη δύναμη, απαραίτητη για την ιταλική δημοκρατία και την αριστερά.

Κάποιος σχολιαστής παρατήρησε πως η αίθουσα του συνεδρίου αυτή τη φορά τείνει ιδιαίτερα προς το κόκκινο. Λέω αμέσως πως αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με ό,τι έχουμε την πρόθεση να κάνουμε. Το κόκκινο είναι το χρώμα του εργατικού κινήματος σοσιαλιστικής και κομμουνιστικής έμπνευσης. Όταν κλείνουν τα συνέδρια της Σοσιαλιστικής διεθνούς τραγουδούν στα ιταλικά «μπαντιέρα ρόσσα» και το ίδιο συμβαίνει στη Μόσχα. Είναι το σημάδι μιας κοινής ένδοξης κληρονομιάς από την οποία βεβαίως δεν παραιτούμαστε.

Εμείς θέλουμε να αλλάξουμε πολλά πράγματα, αλλά δεν έχουμε καμία πρόθεση να εγκαταλείψουμε το ιστορικό αυλάκι από το οποίο προερχόμαστε. Θέλουμε να το διευρύνουμε. Γι' αυτό μπορούμε σήμερα όλοι μαζί να πούμε: ας οικοδομήσουμε όλοι μαζί το μέλλον μας. Ας κατεβούμε όλοι μαζί στον αγώνα για τη δημοκρατία, για την Ιταλία και για την Ευρώπη, για το σοσιαλισμό.

Achille Occhetto

Μετάφραση: Δημήτρης Δεληολάνης